

3. Bergort, jeseň 2000

Takže sa to volá Bergort, nazývajú to Bergort, môžu to volať, ako chcú, aj tak na to kašleme. Dokonca to nedokážeme ani vysloviť a aj tak sme lepší ako oni. Teraz to vieme, že tu nedokážu hovoriť, že im tu nikto neporozumie. Mimo týchto stien budú nemí, horšie ako nemí, pretože sa budú snažiť. Budú sychať, koktať a uveria, že ich valiace sa spoluhlásky a krútiace sa samohlásky stačia na to, aby to tu zvládli, že stačia na to, aby sa prekotali a prepotkynali k tomu, čo chcú. No to nie je dosť, nikdy to nestačí. Ich mávajúce ruky, poletujúce pohľady, čierne obnosené nohavice od obleku, šály a šperky. Ako by to mohlo stačiť? Vedeli sme to od prvého dňa. Ako by boli schopní sa tomu vyhnúť? Že sme tu cudzinci. Že nikdy nebudeme viac než len súčet našich obmedzení. Že pre takých ako my nikdy nestačí robiť to najlepšie, ako vieme.

Tak sme sa rozhodli, tu na podlahe obývačky v tomto novom starom opotrebovanom byte s poškrabanými parketami, s detskými čmáranicami na dvierkach skriniek v kuchyni, s našimi pochabými spomienkami v škatuli pri stene, ktoré stále čakajú, že ich odtiaľ niekto vyberie. Že ich niekto vybalí a včlení nás do všetkého toho nového. Tu na parketách sme sa rozhodli, že nie sme ako veci v škatuli, že nemôžeme na nikoho čakať, že sa nikdy nemôžeme spoľahnúť na tých v kuchyni, na tých, ktorí nás sem dovliekli a potom kapitulovali. Majú len staré šaty, staré myšlienky a starú reč.

Mlčky sedíme. Počujeme, ako v kuchyni koktajú a mrmlú, ako sa sťažujú na *tabinen* v obchode na námestí, na kyslé paradajky, na petržlen, olivový olej, že tu hore nie je nijaká zelenina hodná svojho mena. Pozeráme na seba, ty sa na mňa usmeješ a pohladíš ma po líci, z čela mi odhrnieš ofinu. Práve si ma naučila jedno smiešne slovo. *Wienerschnitzel*. To čudo podávali v školskej jedálni, niečo, čo bolo rovnako hnedé ako sivé a možno obsahovalo mäso. Nesmieme jesť mäso, ale kašleme na to. Boli k tomu zemiaky, tie sú vždy k všetkému.

Sedíme tam na podlahe a počúvame ich drísty a nespokojné lamentovanie z kuchyne, zdá sa, akoby sme tu boli sami, len ty a ja, medzi nami a kuchyňou sú oceány a svety, galaxie a univerzum. Z krivých balkónových dverí zavanie studený vietor a ty mi zašepkáš:

„Možno by sme si mali dať *wienerschnitzel*.“

Smejeme sa, až nemôžeme chytiť dych. Tu sa to začína. Tu sa rozhodneme, že sme iba my.

Spočiatku nikdy nechodíme ďalej ako do školy. Čakám na teba pred barakmi, schovávam sa za kríkmí, ktoré na jeseň zhadzujú lístie a potom sú holé a škaredé ako všetko ostatné. Kým rátam minúty na veľkých hodinách na tehlovej budove na druhej strane dvora, zbieram z kríkov biele guľôčky, stlačím ich a ony mi pukajú medzi prstami.

Je vždy sivo, vždy prší, kým nezačne snežiť. Spočiatku tomu nemôžem uveriť, tým vločkám, ktoré sa zjavujú odnikiaľ, ako vietor. Mrzнем, skáčem, chvejem sa a čakám a čakám a čakám.

Premýšľam, čo sú zač, tí, čo tam môžu chodiť, do tej veľkej tehlovej školy, a prečo my musíme chodiť do barakov, rátam sekundy, ktoré sú dlhé ako minúty, ako hodiny, ako dni, kým napokon nevyjdeš dverami, vždy prvá, vždy sama, vždy hľadíš dole

medzi kríky, kým ma tvoje oči nezbadajú. Potom zmizne chlad, bezútešnosť, potom už viac sekundy nie sú hodinami, popoludnie je prázdne a nekonečné, celkom bez hodín a času.

To v tú jeseň, v tú zimu vymeníme ich *Wayed Wayed* za náš *Razor Tongue*, *7Days* a Britney. To v tú jeseň, v tú zimu prejdeme cez asfalt, medzi riedkym živým plotom a zamrznutou trávou, cez svet, ktorý je čoraz temnejší, až si myslím, že už viac nevidím slnko, že zmizlo a nechalo ma samého. Akoby ma všetko opustilo. Všetko okrem teba, mojej sestry.

Pomaly kráčať domov k nim, cez zamrznutý asfalt, nohy ťaháme za sebou po čerstvom snehu medzi domami, až sa tvoria priekopy a brázdy, stopy za nami, podľa ktorých sa môžeme vrátiť. Akoby sme boli Janko a Marienka a nepotrebujeme spôsob, ako ich nájsť, len spôsob, ako sa vrátiť.

Čoskoro mi je taká zima, že mi v starých teniskách mrznú nohy, keď sneh preniká popod jazyk na nich, cez dierky na šnúrky alebo popod prikrátku nohavice.

„Veľmi rýchlo rastieš, braček,“ usmeješ sa. „Čoskoro si už tvoje dlhé nohy nebudeme môcť dovoliť.“

Chlad preniká cez polyesterovú bundu a horčicovožltý sveter zo secondhandu Myrorna, cez tričko a pokožku až do špiku kostí.

„Hneď budeme doma, *habíbi*,“ utešuješ ma. „Dáme si teplý kúpeľ.“

Smejeme sa, pretože nemáme vaňu, len sprchu s tenkým prúdom vlažnej vody na toalete, no smiech ma nezohreje.

Povieš:

„Muž, tuš, vkus, skús.“

Nové slová, ktoré si ma naučila. V tvojich ústach znejú ako vtáčí spev, absolútne neznáme, nie ako ľudská reč. No my vieme,

že sú kľúčom, že znamenajú všetko, úplne všetko. Chápeme, že teraz sme tu, že nemáme na výber, že si nemôžeme vymeniť naše krátke nohavice, naše špinavé topánky, naše malé strašné domovy. No môžeme cvičiť melódiu, kým nebudeme spievať pesničky krajšie ako ktokoľvek iný. A keď sa napokon na jar začne po žltej tráve šíriť bledé svetlo, zakrákam:

„Schváliť, zbaviť, zhatiť, zobnúť.“

„Veď to sa nerýmuje,“ oponuješ.

Znova sa smežeme, strmhľav bez dychu padáme do topiacich sa závejoj, dve štíhle decká, samá ruka, samá noha, vždy osamelé v príliš cudzom svete.

Občas, keď popoludní prídeme domov, je byt prázdny, tmavý, všade zhasnuté, len pachy zostali. Vtedy ľutujeme, že sme sa nepoponáhľali, že sme nebežali cez tú zimu domov rýchlejšie, takže by sme mali viac času pre seba, viac chvíľ tu vnútri v tme a v relatívnom teple.

Tie naše popoludnia, keď si vankúše položíme na podlahu, veľmi blízko, takmer k telke, sa v tom prvom období temer blížia k šťastiu. Naučíme sa slovo prepnúť a prepíname sa arabskými programami rovno na Ricki Lake, Oprah a reprízy *Beverly Hills*. Suchý chlieb si namáčame do hummusu alebo *baba ganušu*, alebo do toho, čo nájdeš zabudnuté vzadu v chladničke, za kyslými paradajkami a hnijúcimi paprikami bez chuti. Potom tu ležíme, ešte stále zmrznutí, no s ospalými polootvorenými očami, nahlas mi čítaš titulky, hlas máš vážny, unavený a taký vreľý, že sa mi sníva, že si ho môžem obtočiť okolo seba ako deku, ako najhrubšiu najmäkšiu prikrývku a spať, kým sa chlad nevytratí a slnko nevtrhne cez škáry v rozbitých žalúziách a vráti nám svet.

No najčastejšie je niekto z nich doma z ich kurzov alebo príležitostnej práce, s ich vzdychmi a stonaním, unavenými očami,

chabými hádkami, povrchnými otázkami o úlohách, nahnevanejším rečnením a zdvihnutými otvorenými dlaňami, keď povie-
me, že nemáme nijaké úlohy. Ako sa vôbec môžeme niekedy
niečo naučiť? Táto spoločnosť je príliš slabá, príliš ľahkomysel-
ná. Robia si len svoje úlohy z matiky a lekcie z arabčiny, aby
mohli počuť, ako sa odcudzujeme, ako sa im odcudzujeme, ako
si šepkáme a nepozorovane sa vykrádame:

„Číriť, pýriť, šíriť, víriť, vsietiť.“

„Zábrana, záchrana, záhrada, zásada.“

Môžu počuť, ako krákame a takmer spievame.

Môžu vidieť, ako nám rastú krídla.

4. Manhattan, New York, sobota 15. augusta 2015

Keď vlak s rachotom vyjde na Manhattan Bridge, objaví sa slnko ako sivý letný opar. Už je spara a Yasminino ľavé oko búši od bolesti. No ak ju niečo fyzicky znepokojuje, tak je to noha, z ktorej včera ráno rýchlo odstránila sklenenú črepinu a potom si obula svoje čierne plátenky. Len odstránila, nevyčistila, a zaviazala až oveľa neskôr, popoludní na toalete pri obede v Prospect Heights. Teraz cíti, ako jej rana vnútri pulzuje nad podrážkou zo surovej gummy, ako sa krv rozmazáva a špiní dokrčený obvaz. Samozrejme, že veci nepomohlo, že sa včera večer hodiny potme prechádzala v Prospect Parku, ako námesačná, živá mŕtva, až napokon zašla do hotela na Dean Street, ktorý si vôbec nemohla dovoliť, a strávila tam ešte jednu čiernu a bezsennú noc.

Pozerá ponad rieku na kompaktnú siluetu mesta v sivom ráne, je to, akoby sa jej život znova skončil, akoby znova dosiahla hranicu toho, čím jej život bol alebo je. Prekvapuje ju, že ten pocit má sotva niečo spoločné s Davidom. Okamih, keď ho napokon opustí, si predstavovala inak. Čistejší a jasnejší, niečo veľkolepé, nie ako súčasť niečoho iného, väčšieho a dôležitejšieho.

Teraz všetko, čo má, leží na sedadle vedľa nej. Vojenský vak amerického námorníctva, ktorý si pred polrokom kúpila pred prvou cestou do Ľubľany. Je v ňom jej skicár, počítač, nejaká spodná bielizeň, tričká, niekoľko ponožiek, modrá široká, po kolená dlhá sukňa od jedného anglického dizajnéra, ktorá bola taká drahá, že ju obchádzali mdloby, keď si ju pred pár

mesiacmi vyklikala doma na eBayi, a anorak M 51 v tej najmenšej veľkosti, no aj tak príliš veľký, ktorý si kúpila v tom istom obchode s prebytkami ako námornický vak. Potom telefón a max karta American Express vo vrecku. To je všetko, čo si zobrala so sebou. Zvyšok patrí do minulosti. Do ďalšej z jej minulostí.

Znova vytiahne z vrecka telefón, vibrácie vlaku prechádzajúceho cez most sa jej ako chvenie šíria do ruky, cíti, ako sa telefón trasie a skáče. Je horúco, presne tak ako pred mesiacom, keď sedela v inom vlaku metra, cestou do *uptownu* ako teraz, k nejakému klientovi pri Grand Central Station. Už si nepamätá, kto to bol či o čo išlo, len, že jej v ruke zacinkal telefón a že keď zbadala odosielateľa, tak ňou prešlo v rovnakej miere zahanbenie a radosť. E-mail od Parísy. Zahanbenie, pretože ju to prinútilo myslieť na všetky e-maily, na ktoré nikdy neodpovedala. Zahanbenie, pretože jej myšlienky zablúdili naspäť do Bergortu, k jej starému životu, k všetkému, čo opustila, k Ignaciovi, k Fádímu.

Súčasne však pociťovala aj radosť, že sa Parísa nevzdala a občas napísala, niekoľkokrát do roka, napriek tomu, že Yasmineina odpoveď nikdy neprišla, napriek tomu, že ani nevedela, či ich Yasmine vôbec číta. Dokonca aj Fádí prestal písať. Spočiatku chcela odpovedať aspoň na jeho e-maily. Keď ležala na matraci na dlážke v Crown Heights, odpoveď si sformulovala v hlave. Dlhé a podrobné listy plné vysvetlení a sľubov o tom, že sa vráti.

Urobila to, aspoň teraz, možno tri roky po Fádího poslednom e-maile. No nikdy im vlastne nenapísala. Niežeby nechcela, ale nevedela, ako začať. Jej zločin voči Bergortu bol taký náhly a absolútny. Bol iba jediný spôsob: Opustila Fádího a odišla s Davi-
dom rovno na letisko Arlanda. A Ignacio? Vedel, že sa to stane?